

Společné vzdělávání ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání (školní družina, školní klub, středisko volného času)

I. Zákonná úprava

Na školská zařízení pro zájmové vzdělávání v právní formě, kterou připouští § 8 (příspěvková organizace, školská právnická osoba, atd.) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zapsaná do rejstříku škol a školských zařízení, se vztahuje novela školského zákona č. 82/2015 Sb., která nabude účinnosti 1. září 2016.

Ve vztahu ke školským zařízením pro zájmové vzdělávání se především jedná o nové znění § 16 školského zákona zavádějící nové vymezení, kdy dítě, žák nebo student, kteří k naplnění svých vzdělávacích možností a k realizaci práva na vzdělávání nebo k užívání svých práv na rovnoprávném základě, tedy i možnosti užívat školské služby, potřebují podpůrná opatření, jsou definovány jako děti, žáci či studenti se speciálními vzdělávacími potřebami. Zákon č. 561/2004 Sb. s účinností od 1. září 2016 stanoví 5 stupňů podpůrných opatření podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti, které lze dětem, žákům a studentům poskytovat. Na § 16 navazuje v souladu se zmocněním v § 19 školského zákona prováděcí vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, která stanovuje mimo jiné konkrétní výčet a účel podpůrných opatření a jejich členění do stupňů.

Základní změny:

- **Nové vymezení dítěte, žáka a studenta se speciálními vzdělávacími potřebami jakožto osoby, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.** Vypouští se vymezení dětí, žáků a studentů prostřednictvím vyjmenovaných druhů postižení a znevýhodnění.
- **Zavádí se klasifikace podpůrných opatření, znamenající nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách, odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta, od kterých bude odvozována klasifikace speciálních vzdělávacích potřeb**
- **Také ve školských zařízeních mají děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření.** Některá jsou však určena výhradně pro vzdělávání ve škole (např. individuální studijní plán). Podpůrná opatření se člení do 5 stupňů. Podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze u jedné osoby kombinovat (*přehled podpůrných opatření naleznete v Příloze č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.*).
- **Podpůrná opatření druhého až pátého stupně lze uplatnit pouze s doporučením** školského poradenského zařízení.
- **Podpůrná opatření mají stanovenou normovanou finanční náročnost**, pokud nejsou již součástí finančních nároků, které vyplývají z činnosti školy/školského zařízení. Podpůrná opatření s normovanou finanční náročností jsou vždy označena **kódem**, který označuje jejich stupeň (II. - V.), číslo položky podle struktury Přehledu, označení pro podporu ve škole (A) nebo **školském zařízení (B)**. Označení položky slouží pro vykazování použitých podpůrných opatření ve školském zařízení (*naleznete v Příloze č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.*).

II. Podpůrná opatření

Jedná se o konkretizaci § 16 odst. 2 ve vztahu ke školským zařízením.

Podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání:

a) poradenská pomoc školského poradenského zařízení,

- b) úprava organizace, obsahu, forem a metod vzdělávání,
- d) použití kompenzačních pomůcek, např. využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů,
- g) využití asistenta pedagoga,
- h) využití dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících dítěti, žákovi nebo studentovi po dobu jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení podporu podle zvláštních právních předpisů (působení těchto osob je vymezeno úvazkem 0,25), nebo
- i) poskytování vzdělávání nebo školských služeb v prostorách stavebně nebo technicky upravených. Stavební a technické úpravy prostor by však měly být využívány výjimečně s ohledem na obecně platné ustanovení § 169 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a k němu vydané prováděcí vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.

Důležité upozornění:

*Jestliže je školské zařízení (např. školní družina, středisko volného času) jinou právnickou osobou než škola, kterou žák navštěvuje, vydá školské poradenské zařízení **Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve školském zařízení**. V případě, že je školské zařízení (např. školní družina, školní klub) součástí školy (školní družina, školní klub a škola jsou jednou právnickou osobou), postačí pouze **Doporučení pro vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole**, kde budou v doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami zohledněny i jeho potřeby v zájmovém vzdělávání.*

III. Aplikace vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných na školská zařízení pro zájmové vzdělávání

- Jedná se o prováděcí vyhlášku k § 16 dle zmocňovacího ustanovení § 19 školského zákona.
- Nahrazuje od 1. září 2016 vyhlášku č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami, a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.
- Vyhláška se plně vztahuje na školní družiny. (*střediska volného času a školní kluby se nečlení na třídy ani oddělení*)
- Na základě četných dotazů ředitelů a pedagogických pracovníků školských zařízení pro zájmové vzdělávání shrneme, že **§ 17**, upravující vzdělávání dětí/žáků, studentů s přiznanými podpůrnými opatřeními, se **analogicky použije i pro školská zařízení pro zájmové vzdělávání**. Je však třeba mít na paměti, že **v případě školských zařízení pro zájmové vzdělávání, pro které není upraveno členění (střediska volného času, školní kluby)**, se dané ustanovení použije přiměřeně tak, aby byl naplněn jeho účel, tj. zejména aby bylo možné poskytovat všem dětem vzdělávání a školské služby.

K Příloze č. 1 vyhlášky:

- **Organizace vzdělávání:**
Organizace vzdělávání dítěte/žáka ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání vychází z obtíží žáka ve vzdělávání, respektuje specifika žáka, která mohou ovlivňovat jeho účast na aktivitách organizovaných ve školských zařízeních. Organizace a podmínky zapojení žáka do aktivit školského zařízení pro zájmové vzdělávání jsou specifikovány v doporučení školského poradenského zařízení. V případě, že žák potřebuje pro vzdělávání speciální pomůcky a kompenzační pomůcky, zváží školské poradenské zařízení, které z těchto podpor jsou pro žáka

nezbytné také pro vzdělávání ve školském zařízení, zváží potřebnost jejich duplicitního poskytnutí (pokud nelze pomůcku přenášet).

Organizace vzdělávání u podpůrných opatření 4. a vyššího stupně. Organizace vzdělávání žáka ve školských zařízeních vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb žáka, respektuje specifika žáka, která mohou ovlivňovat jeho účast na aktivitách organizovaných ve školských zařízeních. Pokud činnosti vyžadují poskytnutí speciálních pomůcek včetně kompenzačních a žák nemůže využívat přidělené pomůcky pro vzdělávání, poskytne školské poradenské zařízení pomůcky nezbytné pro zapojení žáka i ve školském zařízení. V případě, že účast na aktivitách školského zařízení vyžaduje u žáka také přítomnost **asistenta pedagoga, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo přítomnost další osoby**, poskytuje se jejich služba adekvátně potřebám žáka a délce pobytu v zařízeních. Obdobné platí i u **využívání prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace.**

Pokud žák navštěvuje školu a školské zařízení, jejichž činnost vykonávají různé osoby, a jeho zapojení do činností školského zařízení vyžaduje služby:

- a) asistenta pedagoga - 0,25 úvazku
- b) tlumočnicka českého znakového jazyka - po dobu vzdělávání žáka – max. 0,25 úvazku
- c) nebo přepisovatele pro neslyšící, jsou služby těchto odborníků zajištěny na dobu nezbytně nutnou - po dobu vzdělávání žáka.

Organizace vzdělávání u podpůrných opatření 5. stupně

Pokud žák navštěvuje školu a školské zařízení pro zájmové vzdělávání, jejichž činnost vykonávají různé osoby, a jeho zapojení do činností školského zařízení vyžaduje služby:

- a) asistenta pedagoga - 0,25 úvazku
- b) tlumočnicka českého znakového jazyka - po dobu vzdělávání žáka
- c) nebo přepisovatele pro neslyšící, jsou služby těchto odborníků zajištěny na dobu nezbytně nutnou - po dobu vzdělávání žáka.

➤ **Asistent pedagoga:**

Pokud bude vzdělávání žáka vyžadovat **asistenta pedagoga ve školní družině, školním klubu, středisku volného času**, tak jej může žák získat po 1. 9. 2016. Požadavky půjdou prostřednictvím doporučení ke vzdělávání žáka až po 1. 9. 2016 **prostřednictvím školní matriky**. Asistent pedagoga bude poskytován od 3. stupně podpůrných opatření v rozsahu od 0,25 úvazku. Doporučení asistenta pedagoga bude součástí formuláře Doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami. V doporučení se uvádí specifika žáka a následně doporučení k jeho vzdělávání podle zvoleného stupně podpůrných opatření, případně jejich kombinace. Údaj o asistentovi bude obsahovat velikost úvazku a klíčové činnosti, které má asistent zajišťovat. Pokud škola a školské zařízení tvoří jeden právní subjekt, je stanoven rozsah práce asistenta pedagoga tak, aby mohl zajistit potřebnou podporu žáka ve školském zařízení (úvazek **0,25 úvazku na žáka**). Pro podporu aktivit žáka ve školském zařízení, nevykonává-li právnická osoba vůči žákovi rovněž činnost školy, je plánováno od třetího stupně **0,25/1 žák**.

Asistent pedagoga může poskytovat podporu při vzdělávání žákovi nebo více žákům současně, nejvýše však **4 žákům** oddělení (nebo organizační jednotce školního klubu a střediska volného času), a to s ohledem na povahu speciálních vzdělávacích potřeb těchto žáků.

➤ **Metodická podpora školského poradenského zařízení pro školské zařízení pro zájmové vzdělávání:**

Podpůrná opatření 2. stupně - pokud je vzdělávání žáka ztíženo z důvodů odlišných životních podmínek, odlišných kulturních podmínek, poruch chování, poruch autistického spektra, duševních onemocnění, poskytuje školské poradenské zařízení **po dobu 6 měsíců** intenzivní metodickou podporu škole, případně školskému zařízení. **Rozsah: 2 h/měsíc;**

3. stupeň - 3 h/měsíc intenzivní metodické podpory školského poradenského zařízení pro školské zařízení, po dobu prvních 6 měsíců;

4. stupeň - Pokud je vzdělávání žáka ztíženo – například z důvodů vážných poruch chování, mentálního postižení, poruch autistického spektra, duševních onemocnění, poskytuje **po dobu 6 měsíců** školské poradenské zařízení intenzivní metodickou podporu škole, případně školskému zařízení. **Rozsah: až 3 h/měsíc**

5. stupeň - Pokud je vzdělávání žáka ztíženo – například z důvodů kombinací zdravotních postižení včetně mentálního a duševního onemocnění, poskytuje školské poradenské zařízení **po dobu 6 měsíců** intenzivní metodickou podporu školskému zařízení. **Rozsah práce: až 3 h/měsíc.**

Důležité upozornění: *nejedná se celistvý a úplný výčet podpůrných opatření, pouze o upozornění na nejvíce dotazovaná opatření, týkajících se školských zařízení pro zájmové vzdělávání, kompletní výčet včetně normované finanční náročnosti naleznete v Příloze č. 1 k vyhlášce č. 27/2016 Sb.*

IV. Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky.

Upozorňujeme na novelu vyhlášky č. 72/2005 Sb., součástí této novely je i změna vyhlášky č. 74/2005 Sb. v souvislosti s § 16 odst. 9 školského zákona.

V. Stručné shrnutí pro ředitele školských zařízení kroků souvisejících se společným vzděláváním, především tam, kde škola a školské zařízení pro zájmové vzdělávání jsou různé právnické osoby (nejde o konečný výčet)

- seznámení pedagogických pracovníků s relevantními předpisy/změnami
- seznámení rodičovské veřejnosti se zásadami společného vzdělávání
- dodržení počtu účastníků s přiznanými podpůrnými opatřeními v oddělení, organizační jednotce
- případné nezbytné stavební úpravy (jednání se zřizovatelem o stavebních úpravách) - stavební a technické úpravy prostor by však měly být využívány výjimečně s ohledem na obecně platné ustanovení § 169 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a k němu vydané prováděcí vyhlášky č. 398/2009 Sb., o obecných požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb.
- upravení plánu vzdělávání pedagogických pracovníků, umožnit rozvoj v oblasti společného vzdělávání
- pověření pracovníka pro komunikaci se školským poradenským zařízením (ŠPZ)
- poskytování podpůrných opatření, nastavených školským poradenským zařízením
- úprava vnitřních předpisů školského zařízení (např. vnitřního řádu)
- v případě potřeby úprava školního vzdělávacího programu (ŠVP)
- zveřejnění upraveného ŠVP

- seznámení pedagogických pracovníků s novou úpravou, stanovení pravidel pro vykazování účastníků v obou režimech (podpora potvrzení před/po září 2016), školní matrika.